

Predmet C-178/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

22. ožujka 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landgericht Ravensburg (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

9. ožujka 2021.

Tužitelj:

GL

DV

UK

Tuženik:

Volkswagen AG

Audi AG

Audi AG

Predmet glavnog postupka

Poremećajni uređaji u dizelskim vozilima – Naknada štete – Uzimanje u obzir koristi od uporabe za stvarnu uporabu motornog vozila – Ovlaštenje suca pojedinca za podnošenje zahtjeva

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Je li cilj članka 18. stavka 1., članka 26. stavka 1. i članka 46. Direktive 2007/46/EZ u vezi s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 715/2007 i to da se zaštite interesi pojedinačnih kupaca motornih vozila?

U slučaju potvrdnog odgovora:

2. Obuhvaća li to i interes pojedinačnog kupca vozila da ne kupi određeno vozilo koje nije u skladu sa zahtjevima prava Unije, a osobito ne vozilo u koje je ugrađen poremećajni uređaj zabranjen na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 715/2007?

Neovisno o odgovoru na prvo i drugo prethodno pitanje:

3. Protivi li se pravu Unije da kupac, koji je nenamjerno kupio vozilo s poremećajnim uređajem zabranjenim na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 715/2007 koje proizvođač stavlja u uporabu, može iznimno podnijeti građanskopravni zahtjev za naknadu štete na temelju izvanugovorne odgovornosti protiv proizvođača vozila, osobito zahtjev za naknadu kupovne cijene plaćene za vozilo u zamjenu za predaju vozila i prijenos vlasništva nad njime, samo ako je proizvođač vozila postupao namjerno i protivno moralu društva?

U slučaju potvrdnog odgovora:

4. Zahtijeva li se pravom Unije da kupac vozila može podnijeti građanskopravni zahtjev za naknadu štete na temelju izvanugovorne odgovornosti protiv proizvođača vozila u slučaju svakog skrivljenog postupanja (namjernog ili iz nepažnje) proizvođača vozila u pogledu stavljanja u uporabu vozila u koje je ugrađen poremećajni uređaj zabranjen na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 715/2007?

Neovisno o odgovoru na prvo, drugo, treće i četvrto prethodno pitanje:

5. Protivi li se pravu Unije to da na temelju nacionalnog prava kupac vozila treba uzeti u obzir korist od uporabe za stvarnu uporabu vozila u slučaju kad on od proizvođača na ime naknade štete na temelju izvanugovorne odgovornosti zahtijeva naknadu kupovne cijene vozila koje je stavljeno u uporabu s poremećajnim uređajem zabranjenim na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 715/2007 u zamjenu za predaju vozila i prijenos vlasništva nad njime?

U slučaju niječnog odgovora:

6. Protivi li se pravu Unije da se ta korist od uporabe odredi na temelju ukupne kupovne cijene a da se pritom ne odbije umanjenje vrijednosti vozila nastalo

zbog ugradnje zabranjenog poremećajnog uređaja i/ili nenamjerne kupčeve upotrebe vozila neusklađenog s pravom Unije?

Neovisno o odgovoru na prvo, drugo, treće, četvrto, peto i šesto prethodno pitanje:

7. Je li članak 348.a stavak 3. točka 2. Zivilprozessordnunga (Zakon o građanskom postupku, u daljnjem tekstu: ZPO), u dijelu u kojem se ta odredba odnosi i na donošenje rješenja kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. drugim stavkom UFEU-a, protivan ovlaštenju nacionalnih sudova za podnošenje zahtjeva u skladu s člankom 267. drugim stavkom UFEU-a te ga stoga ne treba primjenjivati na donošenje rješenja kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. o uspostavi okvira za homologaciju motornih vozila i njihovih prikolica te sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila (Okvirna direktiva) (SL 2007., L 263, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 35., str. 103.), osobito članak 18. stavak 1., članak 26. stavak 1. i članak 46.

Uredba (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007. o homologaciji tipa motornih vozila u odnosu na emisije iz lakih osobnih i gospodarskih vozila (Euro 5 i Euro 6) i pristupu podacima za popravke i održavanje vozila (SL 2007., L 171, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 30., str. 284.), osobito članak 5. stavak 2.

Navedene nacionalne odredbe

Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB), osobito članak 823. stavak 2. (Obveza naknade štete u slučaju povrede zakona namijenjenog zaštiti druge osobe) i članak 826. (Obveza naknade štete u slučaju namjernog nanošenja štete koja je protivno moralu društva)

ZPO, osobito članci 348. i 348.a (Ovlast suca pojedinca)

Grundgesetz (Temeljni zakon, u daljnjem tekstu: GG), osobito članak 101. stavak 1. druga rečenica (Pravo na zakonom ustanovljeni sud)

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Ovaj zahtjev za prethodnu odluku temelji se na trima različitim činjeničnim stanjima.

- 2 U prvom slučaju tužitelj je 16. rujna 2016. kupio rabljeno vozilo u salonu automobila po cijeni od 31 800 eura. Bila je riječ o Audiju A5 Cabrio 2.0 TDI Quattro S line s dizelskim motorom EA189 koji ispunjava normu Euro 5 i koji je proizveo tuženik. U vozilo je ugrađen program koji na tehničkom pregledu prepoznaje prolazak kroz novi europski vozni ciklus (NEDC) i u tom trenutku prelazi na način rada u kojem u pogledu povrata ispušnih plinova dolazi do manje emisije dušikova oksida, dok, suprotno tomu, u drugim situacijama prelazi na način rada u kojem, u pogledu povrata ispušnih plinova, dolazi do većih emisija dušikova oksida i premašuje granične vrijednosti norme Euro 5.
- 3 Nadležno njemačko tijelo naložilo je tuženiku 15. listopada 2015. da ukloni prethodno opisani program. Tuženik je 25. studenoga 2015. objavio da provodi ažuriranja s ciljem uklanjanja spornog programa iz predmetnih vozila s motorima EA189. Nadležno tijelo odobrilo je ažuriranje koje je ugrađeno u vozilo 12. srpnja 2016., dakle još prije nego što je tužitelj kupio vozilo.
- 4 Nesporno je da je u vozilu nakon ažuriranja postojao takozvani temperaturni okvir (smanjenje povrata ispušnih plinova ovisno o vanjskoj temperaturi), što dovodi do veće emisije NOx (dušikov oksid). Tužitelj tvrdi da do smanjenja povrata ispušnih plinova dolazi na temperatura višima od 20°C, dok tuženik ne navodi nikakav konkretan temperaturni prag.
- 5 Tužitelj je 17. srpnja 2019. prodao vozilo za 19 500 eura. Tužitelj u tužbi ističe zahtjev za naknadu štete u iznosu od 8172,51 eura jer ga je tuženik namjerno obmanuo protivno moralu društva. Taj iznos proizlazi iz razlike između kupovne i prodajne cijene (31 800 eura – 19 500 eura = 12 300 eura) i umanjuje se za naknadu za uporabu u iznosu od 4127,49 eura za 31 086 kilometara koje je tužitelj prešao.
- 6 Tuženik zahtijeva da se tužba odbije. Tvrdi da je temperaturni okvir potreban za zaštitu motora i sigurno djelovanje vozila. Tuženik podredno ističe da se ugradnja temperaturnog okvira ne može smatrati postupanjem koje je protivno moralu društva. Nadalje, tuženik smatra da tužitelj nema pravo na naknadu štete samo zbog toga što je preprodao vozilo te da prilikom preprodaje nije trebao prihvatiti umanjene cijene zbog poremećajnog uređaja. Osim toga, tuženik se poziva na prigovor zastare.
- 7 U drugom slučaju u predmetno vozilo, Audi Q7 Quattro S-Line Diesel koji ispunjava normu Euro 5, također je ugrađen takozvani temperaturni okvir, što dovodi do veće emisije dušikova oksida. Tužitelj je na temelju kupoprodajnog ugovora od 3. ožujka 2017. kupio vozilo sa 108 781 prijeđenih kilometara u salonu automobila po cijeni od 30 150,42 eura neto.
- 8 Tužitelj tvrdi da je vozilo stavljeno u uporabu sa zabranjenim poremećajnim uređajem u smislu članka 3. točke 10. u vezi s člankom 5. stavkom 2. prvom rečenicom Uredbe br. 715/2007 te da ga je tuženik namjerno obmanuo protivno moralu društva i nanio mu štetu. Stoga zahtijeva naknadu štete u iznosu plaćene

neto kupovne cijene od 30 150,42 eura umanjenom za naknadu za koristi od uporabe vozila po odluci suda, ali najviše u iznosu od 9798,01 eura, u zamjenu za prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju.

- 9 Tuženik zahtijeva da se tužba odbije. Smanjenje povrata ispušnih plinova pri niskim vanjskim temperaturama bilo je u skladu s tehničkim dostignućima u trenutku stavljanja vozila u uporabu i bilo je potrebno za zaštitu motora. Tuženik se podredno poziva na to da se njegovo postupanje ne može smatrati protivnim moralu društva, s obzirom na to da u svakom slučaju nije svjesno obmanuo tužitelja zato što zakonodavstvo o iznimci iz članka 5. stavka 2. druge rečenice točke (a) Uredbe br. 715/2007 nije bilo jasno. Osim toga, tužitelju nije nastala šteta, s obzirom na to da je vozilo u svakom trenutku u potpunosti bilo upotrebljivo i da nije razvidno umanjene vrijednosti.
- 10 U trećem slučaju također je riječ o vozilu s dizelskim motorom koji ispunjava normu Euro 5 (Audi A6 Avant 3.0 TDI Multitronic) i temperaturnim okvirom. Tužitelj je 8. prosinca 2015. kupio vozilo sa 109 460 prijeđenih kilometara za 24 580 eura.
- 11 Tužitelj smatra da ga je tuženik namjerno obmanuo protivno moralu društva te da mu je stavljanjem u uporabu vozila sa zabranjenim poremećajnim uređajem nanosena šteta i zbog toga zahtijeva naknadu štete u iznosu plaćene bruto kupovne cijene od 24 580 eura umanjene za naknadu za uporabu vozila koja proizlazi iz sljedeće formule: $75\% \times \text{kupovna cijena} \times (\text{kilometraža u trenutku usmene rasprave umanjena za kilometražu u trenutku kupnje})$: (ukupna kilometraža koju određuje sud umanjena za kilometražu u trenutku kupnje), u zamjenu za predaju vozila i prijenos vlasništva nad njime. Činjenicu da se naknada za uporabu temelji na udjelu kupovne cijene od 75 % obrazlaže time da je kupovna cijena bila previsoka zbog poremećajnog uređaja.
- 12 Tuženik zahtijeva da se tužba odbije. Osporava uvjete na kojima se temelji zahtjev za naknadu štete istim argumentima kao u drugom postupku. Što se tiče koristi od uporabe, tuženik smatra da je treba utvrditi na temelju bruto kupovne cijene.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 13 Prvo, drugo, treće i četvrto pitanje: razmatranja suda koji je uputio zahtjev u pogledu prvog, drugog, trećeg i četvrtog pitanja u biti odgovaraju razmatranjima o prvom, drugom, trećem i četvrtom pitanju iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21 (vidjeti u tom smislu t. 12. do 24. sažetka zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21).
- 14 Sud koji je uputio zahtjev smatra da zahtjev dotičnog tužitelja za naknadu štete protiv dotičnog tuženika može postojati na temelju članka 823. stavka 2. BGB-a ako je odgovor na prvo i drugo i/ili treće i četvrto prethodno pitanje potvrđan. Postoji mnogo razloga koji idu u prilog tomu da je u ovom postupku riječ o takvom zahtjevu.

- 15 Sud koji je uputio zahtjev također navodi da tuženik snosi krivnju zato što za nju vrijedi objektivni standard dužne pažnje i da postoji obveza informiranja o zakonodavstvu koje je na snazi. Dužnik u načelu sam snosi rizik pogreške u pogledu pravnog stanja. Naime, dotični tuženici trebali su uzeti u obzir mogućnost da njihovo pravno stajalište u pogledu temperaturnog okvira nije točno. Prema sudskoj praksi, dužnik redovno postupa iz nepažnje već i ako može prepoznati da se kreće blizu granice pravno dopuštenog gdje u obzir treba uzeti ocjenu pravne dopuštenosti spornog ponašanja različitu od njegove procjene. Dužnik ne smije prebaciti rizik dvojbenog pravnog stanja na vjerovnika. Stoga se postupanje iz nepažnje u ovim slučajevima može potvrditi čak i ako je nadležno tijelo dodijelilo homologaciju tipa za određeni model vozila ili ako je odobrilo ažuriranje, a poslije se pokaže da za to nisu bili ispunjeni pravni uvjeti.
- 16 Peto i šesto pitanje: ako je tuženik u načelu odgovoran, u drugom i trećem slučaju postavlja se pitanje treba li i u kojem opsegu od prava na naknadu štete odbiti korist od uporabe koju je stekao dotični tužitelj. Razmatranja u pogledu petog i šestog pitanja odgovaraju razmatranjima o petom i šestom pitanju iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21 (vidjeti u tom smislu t. 25. do 28. sažetka zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21).
- 17 U slučaju potvrdnog odgovora na peto pitanje, u pogledu tužitelja u drugom i trećem slučaju ne bi trebalo odbiti korist od uporabe. Ako je odgovor na šesto pitanje potvrđan, treba utvrditi ili procijeniti umanjene vrijednosti vozila koje nastaje zbog poremećajnog uređaja i odbiti ga od prodajne vrijednosti. Korist od uporabe za prijeđene kilometre koju je potrebno odbiti u tom se slučaju treba temeljiti na toj vrijednosti.
- 18 Sedmo pitanje: kao i sedmo pitanje iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21, ovo se pitanje odnosi na ovlaštenje suca pojedinca da Sudu uputi prethodna pitanja (vidjeti u tom pogledu i t. 30. do 36. sažetka zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21).
- 19 Sud koji je uputio zahtjev upućuje na to da je sudac pojedinac, koji je ovdje izvorno nadležan u skladu s člankom 348. stavkom 3. točkom 2. ZPO-a, u slučaju u kojem je riječ o načelnoj važnosti spora, obavezan predmet podnijeti vijeću koje treba donijeti odluku hoće li preuzeti spor. U nacionalnoj sudskoj praksi i pravnoj teoriji uglavnom se zastupa stajalište da je riječ o načelnoj važnosti predmeta ako u obzir dolazi upućivanje zahtjeva Sudu na temelju članka 267. UFEU-a. Sudac pojedinac pritom ne raspolaže marginom prosudbe. U sudskoj praksi i pravnoj teoriji povreda članka 348. stavka 3. ZPO-a smatra se povredom ustavnog načela zakonom ustanovljenog suda u skladu s člankom 101. stavkom 1. drugom rečenicom GG-a. Ako se primijeni to stajalište, sudac pojedinac u ovom slučaju nije donio odluku kao zakonom ustanovljeni sud.
- 20 Budući da sud koji je uputio zahtjev zastupa stajalište da, suprotno tomu, u skladu s pravom Unije nedvojbeno postoji ovlaštenje nadležnog suca pojedinca za podnošenje zahtjeva, on smatra da je potrebno da Sud utvrdi nadređenost

članka 267. drugog stavka UFEU-a u odnosu na članak 348. stavak 3. točku 2. ZPO-a.

- 21 Naime, prethodno pitanje važno je za brojne druge postupke koji su u tijeku pred sudovima pojedincima u kojima vlasnici vozila od proizvođača zahtijevaju naknadu štete zbog postojanja poremećajnog uređaja. Ako sudac pojedinac u tim slučajevima na temelju stavka 348. stavka 3. točke 2. ZPO-a postupak mora podnijeti vijeću kako bi ono donijelo odluku o preuzimanju prije nego što se može donijeti odluka kojom se upućuje zahtjev, postoji mogućnost da se zahtjev nikad ne uputi Sudu zato što vijeće zbog razloga svrsishodnosti može odustati od upućivanja zahtjeva Sudu. Primjerice, vijeće može odustati od podnošenja zahtjeva Sudu uz obrazloženje da je tek Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) obvezan uputiti zahtjev na temelju članka 267. trećeg stavka UFEU-a.
- 22 Konačno, sud koji je uputio zahtjev upućuje na činjenicu da sva upućena pitanja gotovo doslovno odgovaraju pitanjima iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-100/21. Osim toga, prvo pitanje iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-276/20 djelomično se preklapa s petim i šestim pitanjem iz ovog zahtjeva za prethodnu odluku, tako da je moguće spajanje postupaka i njihovo zajedničko rješenje. Zahtjevi za prethodnu odluku u predmetima C-663/19 i C-138/20, u kojima su postavljena slična pitanja, izbrisani su iz upisnika Suda zbog obustave postupka.

RADNI DOKUMENT